

Маленький Мук та інші казки

Вільгельм Гауф

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Вільгельм Гауф

Маленький мук та інші казки

Казкові історії

Візит королеви

В одному далекому, проте надзвичайно гарньому королівстві, бо у ньому, так принаймні оповідають легенди, повсюди вічнозелений сад, а сонце ніколи не ховається за небокрай, жила і навіть тепер владарює велика королева, яку звати Фантазія. Сотні років щедро та сповна обдаровує вона тих, кого вважає своїми підданими, бо вони визнають її владу, поважають і люблять Фантазію. Щедрість королеви безмежна, доброта — безкрайня, їх вистачає не тільки на жителів свого королівства, а й за його межами. Отож у всій королівській красі, вічно молода, прийшла вона й до нас, на Землю, бо розповіли Фантазії, що люди живуть тут у сумній серйозності й постійно лише сутужно працюють. Щедро володарка принесла для нас усіх найкрасивіші дари свого королівства. Пішла Фантазія по Землі, пройшлась її лугами та полями, й одразу ж люд, продовжуючи тяжко працювати, повеселішав, залишаючись серйозним. Щоби стали ми щасливішими, послала Фантазія нам своїх дітей, не менш красивих та милих, аніж їхня ненька.

Якось прийшла Казка — найстарша донечка королеви-матері до Фантазії. Помітила матуся, що чогось сумує її донька, котра саме на Землі гостювала. Видалося королеві, що у Казки навіть оченята заплакані.

— Що сталося, донечко? — запитала. — Відтоді, як ти повернулась із Землі, сумна якась і пригнічена. Не розкажеш мамі, що таке тобі учинилося?

— Ой, матусю, — відповіла Казка, — я давно б розповіла причину свого суму, якби не знала, що й тобі від цього журби додасться.

— Кажі сміливо, доню, — попросила королева, — сум-журба — тяжкий камінь, та гнітить лише тоді, коли самотужки його нести, а для двох тягар набагато легший. Разом узавшись, можна відсунути його геть з дороги.

— Якщо така твоя воля, то слухай, матусю, — зітхнула Казка. — Знаєш, як люблю я людей, радо йду навіть до найбідніших. Посидимо годинку після роботи, відпочиваємо та у розповідях час коротаємо. Радісно вони мене зустрічають, вітають і з усміхом та полегшенням з обійстя випроводжують. Проте так було лише колись, а тепер настали сумні часи!

— Бідолашна, — пожаліла королева доньку й погладила по щоці, котрою збігла сльозинка від жалю, — але перебільшуєш дещо, ну хіба ні?

— Повір, матусю, усе саме так і є. Я серцем чую. Більше не люблять вони мене. Повсюди, де прийду, зустрічають байдужо, ніде мені не раді. Навіть дітки, котрих я так люблю, сміються з мене та, немовби зовсім дорослі, відвертаються.

Фантазія підперла голову рукою і, роздумуючи, замовкла.

— А чому так сталося, Казко? — мовила нарешті. — Чому люди на Землі змінилися?

— Річ у тому, що люди на дорозі, котра від тебе до Землі веде, розумну сторожу виставили. Ці спритники усе, що від тебе надходить, розглядають і перевіряють. Коли з'явиться щось таке, яке їм не до вподоби, — піднімають дикий гвалт і зацьковують до смерті або ж такої неслави поширять, що люди у твоєму посланні більше не бачать любові, не мають ані іскри довіри. Дуже цим розумним вартовим на слово вірять. Ох, наскільки краще моїм братам! Нікому до снів діла нема! Ніхто з учених мужів їх не перевіряє. І вистрибують вони по Землі весело та безтурботно. Приходять до людей уві снах і навіюють лише таке, що серце веселить і око тішить!

— Легкодумні та вітряні твої брати, — усміхнулася Фантазія. — А ти — моя улюблениця. Тож немає причини їм заздрити. А цих вартових я добре знаю. Люди мають слухність, що їх поставили. Час од часу з'явиться пустобрех-шалапут і робить вигляд, наче від мене прибув. А він хіба що з високої гори нас та й бачив.

— Але чому я, твоя рідна донька, маю через тих пустобрехів страждати?.. — розплакалася Казка. — Якби ти тільки чула, як вони з мене сміялися, казали, що стара та не сучасна! Погрожували взагалі більше до себе не пускати.

— Це як, мою доньку не пускати?! — вигукнула королева й аж почервоніла від гніву. — Але знаю, знаю, звідки вітер віє. Це все зла сестра з двоюрідних. То її рук справа. Вона нас оббріхує.

— Мода? Не може цього бути! — вигукнула Казка. — Вона завжди така дружелюбна...

— Еге ж, вона така, а ще підступна й облудна, — і далі сердилася Фантазія. — Але наперекір їй роби своє далі, доню. Хто хоче творити добро, має не покладати рук.

— Але мамо! А якщо вони не пустять мене до себе? Якщо відштовхнуть або від поширеної неслави відвернуться від мене люди, або ж, зневажену, поставлять десь у кутку пилюкою припадати?

— Якщо старші, котрих Мода надурила, перестануть тебе цінувати, звернися до маленьких. Малеча — справжні мої улюбленці. Це їм я через твоїх братів-снів надсилаю найгарніші сни-картинки. Та що там сни! Часто я сама до них прилітаю. Обійму їх, розцілюю і граюся у гарні ігри. Малюки добре мене знають. Просто не відають мого імені. Ох, як часто я спостерігала, що ночами всміхаються вони до моїх зірочок, а коли побачать на небі мої пухнасті баранчики-хмаринки — від радості аж у долоньки сплескують. І навіть коли подорослішають, продовжують мене любити, і я допомагаю тоді любим дівчаткам кольорові віночки

плести. А нестримні хлоп'ята відразу смирішають, коли сяду коло них на вершечку високої гори та й вибудовую з клубчастого туману далекі блакитні гори, високі замки та блискучі палади, з багрянних вечірніх хмарин — відважних лицарів на конях і нескінченні колони пішого війська.

— О, діти, вони справді гарні! — захоплено вигукнула Казка. — Так, це те, що треба. Я ще спробую прийти до них.

— Так, донечко, — мовила королева, — йди до них. Проте перед тим, давай, одягну тебе так, щоб і діткам ти сподобалась, і дорослі тебе не цуралися. Отож одягну тебе в альманах.

— У мене буде вбранням альманах? Ой, соромлюсь я так перед людьми хизуватися.

Проте королева кивнула служниці, й та принесла тендітне платтячко-альманах. Воно було розшите блискучими нитками та прикрашене гарними фігурами-персонажами.

Покоївки заплели волосся гарної Казки у довгі коси, взули її в золоті сандалі, а потім одягнули на неї і приготовлену сукеночку.

Скромна Казка потупилась і навіть не сміла глянути у дзеркало. Зате мама задоволено подивилася на неї і, зрештою, обняла її.

— А тепер іди до них, — звернулася до маленької. — Відсилаю тебе, благословляючи, а коли зневажатимуть тебе та спробують насміхатися, тоді повертайся до матусі. Може, наступні покоління, котрі будуть ближчими до природи, відкриють тобі свої серця.

Ось що сказала королева Фантазія донечці Казці. Відтак Казка опустилася на Землю та боязко підійшла до вартових-науковців. Ох як тріпотіло від хвилювання її серденько! Коло воріт, що вели на Землю, Казка скромно опустила очі, щільно закуталась у красивий одяг і невпевнено пішла до брами.

— Ану стій! — прозвучав суворий низький голос. — Стороже, нумо перевірте, новий альманах прийшов!

Казка здригнулася, почувши той непривітний голос. До неї підійшло багато старших панів, моторошних із вигляду. Вони втупились у Казку й настовбурчили гострі пера-самописці їй назустріч. Вийшов один з моторошного натовпу та грубо вхопив Казку за підборіддя.

— Струнко, пане-добродію альманах! — наказав. — Та в очі мені дивися. Тоді й побачимо, гідний ти до чогось чи ні!

Почервоніла Казка, підняла голову та, розплющивши чорні очі, блиснула ними.

— Та це ж Казка! — вигукнули здивовано вартові й зареготали на повний голос. — А ми гадаємо, що то за чудо таке до нас прийшло! Ти чого так пишно вдягнулася?

— Матуся Фантазія так мене вирядила, — відповіла Казка.

— Ага, то вона так хоче нам очі замилити, контрабандою тебе провести! Нема чого! Забирайся звідси! — навперебій заволала сторожа й виставила у бік Казки гострі пера-самописці.

— Та я тільки діточок провідаю, — попросила Казка. — Дозвольте мені до них пройти?

— Хіба мало таких приبلуд до наших дітей приходить? — вигукнув один з охоронців. — Вони навчають діток лише усіляких дурниць!

— Ану, нехай покаже, що вона сьогодні нам принесла! — запропонував інший.

— Так, так, — хором обізвались інші, — розкажи нам, що знаєш, але хутко, не маємо на тебе багато часу.

Казка простягнула руку й накреслила вказівним пальчиком у повітрі силу-силенну різних знаків. Знаки склалися, розходились, і ось перед глядачами почали вимальовуватися барвисті рухливі марева з людей у різнокольоровому вбранні, довгі вервечки витягнутих караванів, чудові коні, лицарі у лискучих обладунках, прикрашені пишними перами на шоломах та коштовностями на

щитах і латах, наметові містечка серед барханів пустелі, усіляке птаство й вітрильники на розбурханих плесах морів-океанів, тихі та непорушні ліси і галасливі ринкові площі й недільні вулиці, запруджені святково вдягненим людом, запеклі битви та миролюбні кочівники на верблюдах.

Казка так поспішала продемонструвати усе своє багатство, що не зауважила, як вартові один за одним позасинали. Вона квапилася малювати пальчиком усе нові й нові казкові картини, коли до неї підійшов якийсь добрий чоловік та спинив, узявши за руку.

— Глянь, любя Казочко, — звернувся до неї, — нема їм діла до твоїх барвистих історій, — та вказав на сторожу, яка спала мертвим сном. Проходь спокійно браму, то вони й не помітять, що ти в нас у гостях. Можеш непоміченою весело гуляти нашим краєм, ходити нашими стежками-дорогами. Йди зі мною, приведу тебе до своїх діток. У моїй господі знайду тобі тихе та зручне місце. Живи у мене, а сини й доньки разом із друзями приходитимуть до тебе після уроків погратися, твої оповідки послухати. Підеш до мене?

— О, з радістю піду за тобою, докладатиму всіх зусиль, щоби діткам було зі мною весело й цікаво!

Добрий чоловік радо кивнув їй та, взявши за руку, допоміг переступити через ноги стражників, які спали. Усміхаючись, роздивилася Казка довкола, а потім шмигнула через розчахнуту браму на Землю.

Караван

Поважно ступаючи один за одним, довгою вервечкою розтягнувся по безкрайній пустелі караван з верблюдів та коней. Пустеля була такою безмірною, що хоч куди глянь — тільки піски та дюни, синє небо над ними, і так аж до самого небокряю. Уже здалеку було чути белемкання дзвонів на верблюдах та дзвякання срібної упряжі на конях. Потім караван, невидимий у густій куряві, підходив ближче до подорожнього, і, якщо вряди-годи здійсмався

короткий вітерець та розганяв куряву, — очі разив відблиск коштовної зброї в охорони та світло-яскравого одягу на ній. Саме таким і побачив караван чолові'яга, котрий верхи вигулькнув з-за бархана десь збоку й правив навропростець до людей і тварин.

Незнайомець сидів на прекрасному арабському скакунові, без сідла, проте на попони, помереженій яскраво-червоною ремінною упряжжю зі срібними дзвіночками. На голові у скакуна тріпотів прегарний плюмаж із пір'я чаплі, зібраного в пучок. Вершник мав вигляд, порівняно з розкішшю свого коня, не менш пишний: на голові — сніжно-білий тюрбан, щедро обшитий золотом, одягнутий у яскраво-червоні каптан та просторі шаровари, а на поясі — кривий меч зі щедро інкрустованим коштовним камінням руків'ям. Чалму незнайомець намотав так низько, що було видно лише, як виблискують чорні очі з-під волохатих брів. Усе це разом з довгою бородою та викривленим, мов дзьоб у хижого птаха, носом надавали незнайомцю відчайдушно-дикого вигляду. Коли той наблизився кроків на п'ятдесят до передніх вершників з охорони каравану, то пришпорив коня острогами і вже за якусь мить опинився мало не впритул до них.

Самотнього вершника посеред безмежної пустелі зустріти надзвичайно незвично, тож сторожа каравану, підозрюючи пастку чи засідку, наїжилася йому назустріч списами.

«Та ви чого?! — вигукнув незнайомець, побачивши таку войовничу гостину. — Невже вирішили, що я самотужки на караван нападатиму, га?»

Засоромлені вершники попіднімали списи в небо, а їхній ватаг, похитуючись у сідлі, повільно наблизився до незнайомця та спитав, чого він бажає.

— Кому належить цей караван? — поцікавився незнайомець.

— У каравану нема одного власника, — відповів начальник сторожі. — Багаті купці зібралися разом і повертаються з Мекки 1

додому. А ми супроводжуємо їх, бо тут розбійний люд частенько подорожнім шкодить.

— То веди мене до купців, — забажав незнайомиць.

— Зараз — не вийде, — відповів ватаг охорони, — ми маємо їхати не зупиняючись аж до місця привалу, а самі добродії купцідесь за чверть години за нами. Але як забажаєш їхати зі мною, то доїдемо до місця привалу і станемо на обід відпочити, от тоді зможу виконати ваше бажання.

Незнайомиць не відповів. Мовчки вирушив з передовим загonom охорони поруч їхнього ватага, тільки витягнув приторочену до ремінної зброї попони довжелезну люльку та запахкав клубами диму. Ватаг почувався трохи ніяково, бо незнайомиць так і не відрекомендувався, отож було незрозуміло, як до нього звертатися. А як тоді бесідувати дорогою? Однак запитати прямо про ім'я ватаг не насмівився. Він спробував розпочати розмову, кажучи: «Гарний у вас тютюн», «Але й легко ваш коник іде»... Але незнайомиць лише буркав у відповідь: «Ага», «Так і є» — отже, розмова ніяк не клеїлася.

• • •

Далі — у повній книжці «Маленький Мук та інші казки».
nashaknyga.com.ua